

Zestien wijk- en dorpsraden, één gemeente!

Een onderzoek naar het wijkgericht werken in Weert

COLOFON

Samenstelling

Vincent van Stipdonk

Bert Harmsen

Hans Slooijer

Vormgeving binnenwerk

SGBO

Druk

SGBO

SGBO

Onderzoek > Advies > Implementatie

Postbus 10242

2501 HE Den Haag

SGBO 448031/ 1147

Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van SGBO.

Aan de totstandkoming van deze publicatie is de grootst mogelijke zorg besteed. SGBO kan echter niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele onjuistheden, noch kunnen aan de inhoud rechten worden ontleend.

INHOUDSOPGAVE

1	Samenvatting	1
1.1	Aanleiding en doel van het onderzoek	1
1.2	Bevindingen	1
1.3	Aanbevelingen	3
2	Een onderzoek naar wijkgericht werken in Weert	7
2.1	De aanleiding: vier moties	7
2.2	Onderzoek naar wijkgericht werken in Weert	7
2.3	Onderzoeksvragen en onderzoeksopzet	9
2.4	Leeswijzer	11
3	Conceptueel kader burgerparticipatie en wijkgericht werken	13
3.1	Burgerparticipatie en wijkgericht werken	13
3.2	Wijkgericht werken in Weert	16
4	Wijk- en dorpsraden in de praktijk	19
4.1	Burgerparticipatie en de wijk- en dorpsraden	19
4.1.1	Fundamenten voor burgerparticipatie in de wijken en dorpen	19
4.1.2	Grenzen aan burgerparticipatie via wijk- en dorpsraden	20
4.2	De wijk- en dorpsraden	21
4.2.1	De rol van de wijk- en dorpsraden	21
4.2.2	Geen wijk- of dorpsraad is gelijk	23
4.3	Wijkgericht werken binnen de gemeentelijke organisatie	25
4.3.1	De gemeente en de wijk- en dorpsraden	25
4.3.2	Wijkgericht werken binnen de gemeente	26
5	Versterken van de wijk- en dorpsraden	29
5.1	Conclusies en aanbevelingen	29
5.1.1	Visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken	30
5.1.2	Draagvlak voor de wijkaanpak	31
5.1.3	Positionering van de wijk- en dorpsraden	33
5.1.4	Wijkgericht werken binnen de gemeente	35
Bijlage 1	Lijst van geïnterviewde sleutelfiguren	37
Bijlage 2	Documenten en literatuur	39

1 Samenvatting

1.1 Aanleiding en doel van het onderzoek

Bij de begrotingsbehandeling in 2006 en 2007 heeft de gemeenteraad een viertal moties aangenomen over burgerparticipatie en wijkgericht werken c.q. de wijk- en dorpsraden in het bijzonder. Naar aanleiding van deze moties heeft het college van B&W besloten om een (evaluatie)onderzoek in te laten stellen naar burgerparticipatie en wijkgericht werken en in het bijzonder de positionering van de wijk- en dorpsraden. Dit onderzoek moet als uitkomst basis bieden voor een nieuwe set afspraken over:

- visie en beleid met betrekking tot burgerparticipatie;
- positionering van de wijk- en dorpsraden als onderdeel van burgerparticipatie;
- aanbevelingen voor de inbedding van wijkgericht werken in de gemeentelijke organisatie

Hieronder vindt u de samenvatting van de bevindingen van dit onderzoek en de belangrijkste conclusies en aanbevelingen die voortkomen uit dit onderzoek.

De gemeente Weert heeft een aantal jaar geleden het buurtbeheer omgevormd tot wijkgericht werken. Ten behoeve van deze beleidswijziging zijn er diverse notities verschenen, waarin de peilers voor het wijkgericht werken uiteen zijn gezet. Deze peilers zijn te lezen als een set aan afspraken over burgerparticipatie en wijkgericht werken. De afspraken uit deze notities vormen de basis voor dit onderzoek. Daarnaast zijn er vele sleutelfiguren geïnterviewd om een beeld te krijgen van de werking van deze afspraken in de praktijk. Verder is er voor de nadere interpretatie van de afspraken een conceptueel kader opgesteld, waarin is weergegeven hoe burgerparticipatie en wijkgericht werken zich verhouden en vooral hoe de ontwikkeling van de wijkaanpak zich in Nederlandse gemeenten en in de gemeente Weert in het bijzonder voltrekt.

1.2 Bevindingen

In de gemeente Weert heeft, in de periode 2003 – 2005, een beleidswijziging plaatsgevonden met betrekking tot de wijkaanpak. Deze wijziging kan worden getypeerd als ‘van buurtbeheer naar wijkgericht werken’. In deze beleidswijziging is een nadrukkelijk verband gelegd tussen burgerparticipatie en wijkgericht werken én is wijkgericht werken vertaald in wijk- en dorpsraden. Burgerparticipatie en wijk- en dorpsraden zijn hierdoor wel haast synoniemen geworden. Dit heeft zijn uitwerking niet gemist in de doorontwikkeling van de wijkaanpak in Weert. De wijk- en dorpsraden hebben een forse verantwoordelijkheid gekregen voor de burgerbetrokkenheid, terwijl de verantwoordelijkheden voor de gemeenteraad en het college onderbelicht zijn gebleven. Tegelijkertijd is binnen het wijkgericht werken veel aandacht besteed aan de organisatie van de participatie en veel minder aan de inhoudelijke thema’s waarmee de integrale leefbaarheid in de wijken en dorpen zou moeten worden geborgd dan wel versterkt. Met andere woorden, er was binnen het wijkgericht werken te veel aandacht voor het

proces en te weinig voor de inhoud. Deze ‘weeffouten’ kunnen worden gezien als belangrijkste oorzaken voor de verwarring en de frustraties die in de interviews naar voren zijn gekomen. Belangrijke problemen zijn hierbij onduidelijkheden over wat nu wel en niet tot het wijkgericht werken behoort en (dus) waar de wijk- en dorpsraden nu wel en niet bij betrokken moeten worden c.q. zich mee mogen bezighouden. Ook loopt het vroegtijdig betrekken van de wijk- en dorpsraden lang niet altijd even soepel; ze worden nog wel eens vergeten.

De opzet waarbij burgerparticipatie via de wijk- en dorpsraden moet verlopen, vraagt om een nauw samenspel tussen de gemeente en de raden. Dit laat te wensen over. De gemeente subsidieert wijk- en dorpsraden als zij aan een aantal voorwaarden voldoen en erkent hen formeel als legitieme gesprekspartners. Niettemin verwachten diverse personen uit de ambtelijke en bestuurlijke organisatie van de wijk en dorpsraden dat zij ook representatief zijn. Dit kan niet van de wijk- en dorpsraden worden verwacht.

In de notities die ten grondslag liggen aan het wijkgericht werken, is een aantal participatievormen benoemd die moeten zorgen dat de wijk- en dorpsraden hun rol goed moeten kunnen vervullen. Deze participatievormen worden allemaal gebruikt maar met wisselend succes. Het gevraagde en ongevroegde advies, basis voor het goed functioneren van het wijkgericht werken, vragen nog de nodige aandacht.

De wijk- en dorpsraden hebben verschillende opvattingen over de rol(len) die zij moeten spelen in de lokale democratie. Een deel van de raden is van mening dat zij een signalerende en verwijzende rol moet vervullen richting de gemeente, andere raden zien een veel zwaardere rol voor hen weggelegd als intermediair en zelfs als vertegenwoordiger van de wijk of het dorp. De andere sleutelfiguren (zie bijlage 1) gaan er vooral van uit dat de wijk- en dorpsraden fungeren als de ‘ogen en oren’ van hun wijk of dorp. Er zijn grote verschillen in functioneren tussen de wijkraden en dorpsraden. De dorpsraden hebben over het algemeen een veel groter draagvlak door de hechtere sociale structuur. Wijkraden missen soms voldoende contact met hun achterban/wijkgemeenschap. Opvallend is dat niet alle wijk- en dorpsraden een voldoende open, democratische structuur kennen, waardoor de invloed van mededorps- en wijkbewoners niet altijd is gegarandeerd.

In de notities uit 2005 wordt ook gesproken over het stroomlijnen van de communicatie. Hierbij worden vooral planningsinstrumenten genoemd. Gebleken is dat er (te) veel instrumenten zijn die elkaar deels overlappen. Deze instrumenten worden wisselend beoordeeld. Zo wordt de Brief Openstaande Zaken erg gewaardeerd door de raden maar verfoeid binnen het ambtelijk apparaat. De communicatie tussen de ambtelijke organisatie en de wijk- en dorpsraden verloopt over het algemeen redelijk, maar het gaat zo nu en dan ook goed mis. Minder te spreken is men over de communicatie met het college. De relatie met de gemeenteraad is over het algemeen goed. De bestuurlijke verankering van het wijkgericht werken door middel van een coördinerend portefeuillehouder wordt ervaren als wat mager. Vooral de wijk- en dorpsraden missen een bestuurlijk aanspreekpunt, de coördinerend ambtenaren missen voldoende bestuurlijke rugdekking.

De verantwoordelijkheid voor burgerbetrokkenheid dan wel betrekken van wijk- en dorpsraden bij gemeentelijke besluitvorming ligt in handen van projectleiders, terwijl de contacten voor een belangrijk deel via de sectorconsulenten lopen. Dit levert spanningen op. De sectorconsulenten richten zich veel op bewaken van plannings en komen te weinig toe aan hun eigenlijke taken, adviseren over participatie en de gemeentelijke organisatie stimuleren om de wijk- en dorpsraden goed te betrekken. Het ambtelijk apparaat vertoont nog steeds niet de gewenste houding met betrekking tot de wijk- en dorpsraden

1.3 Aanbevelingen

Er is op basis van deze bevindingen een aantal conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Deze conclusies en aanbevelingen hebben betrekking op een aantal aspecten van het wijkgericht werken, te weten:

- de visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken
- het draagvlak voor wijkaanpak
- de positionering van de wijk- en dorpsraden
- het wijkgericht werken binnen de gemeente

Visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken

In dit onderzoek zijn vier aanbevelingen gedaan om de visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken te versterken. Deze zijn:

1. Herijk de visie op burgerparticipatie

Zorg ervoor dat de rollen van de gemeenteraad en het college als het gaat om burgerparticipatie helder zijn, als ook de manier waarop zij hieraan invulling willen geven richting de bewoners van Weert. De rol van de wijk- en dorpsraden kan hierbij worden herijkt. Daarnaast is het van belang om de leefbaarheidsopgaven helder te definiëren binnen het wijkgericht werken door inhoudelijke onderwerpen te benoemen.

2. Benoem een beperkt aantal onderwerpen voor het wijkgericht werken

Zorg ervoor dat helder is welke onderwerpen binnen het wijkgericht werken vallen en wie er bij deze onderwerpen het voortouw heeft. Zo zijn er onderwerpen te benoemen die de bewoners zelf – eventueel met ondersteuning – kunnen oppakken (bijvoorbeeld onderwerpen met betrekking tot sociale cohesie) en andere leefbaarheidsopgaven die samen met de gemeente op interactieve wijze worden uitgewerkt.

3. Stuur op leefbaarheidsdoelstellingen

Zorg ervoor dat wijkgericht werken ook een onderdeel wordt van het sociale besturingsbestel van de gemeente door leefbaarheidsdoelstellingen te benoemen en op de uitvoering te sturen.

4. Differentieer naar wijk- en dorpsraden

Houd rekening met de verschillen tussen de dorpen en wijken, niet alleen in aanpak van wijken en dorpen (ontwikkeling- versus beheerwijken) maar ook wat betreft hun eigen sociaal potentieel. Geef sterkere wijken en dorpen de ruimte en zwakkere wijken en dorpen ondersteuning.

Draagvlak voor de wijkaanpak

Het draagvlak voor de wijkaanpak kan worden verbeterd door de volgende vier aanbevelingen uit te voeren:

5. Zorg voor een gedragen visie op burgerparticipatie

Een visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken kan alleen werken als alle betrokkenen er van op de hoogte zijn en zich er in kunnen vinden. Betrokkenheid van de wijk- en dorpsraden, het gemeentebestuur, het ambtelijk management, projectleiders en sectorconsulenten en externe partijen bij de ontwikkeling van een visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken is daarom gewenst.

6. Zorg er voor dat wijk- en dorpsbewoners vroegtijdig worden betrokken

Draagvlak voor wijkgericht werken ontstaat niet alleen aan het begin bij de visievorming maar ook en vooral bij de uitvoering ervan. Zorg daarom voor permanente vroegtijdige betrokkenheid van wijk- en dorpsbewoners bij zaken die hun direct aangaan.

7. Breid het wijkwethouderschap verder uit

Burgerparticipatie gaat over de relatie tussen burgers en bestuur. Wijkgericht werken is in Weert een belangrijk kanaal voor burgerparticipatie. Het ligt daarom voor de hand dat collegeleden een rol spelen binnen de wijkaanpak. De uitbreiding van het wijkwethouderschap geeft hier invulling aan. Bovendien zorgt het er voor dat de bestuurlijke verankering van het wijkgericht werken verbetert.

8. Zorg voor structurele contacten tussen de gemeenteraad en de wijk- en dorpsraden

Wijk- en dorpsraden hebben verschillende opvattingen over contacten met de gemeenteraad. Sommige wijk- en dorpsraden stellen dat zij a-politiek zijn en daarom geen contact willen met de gemeenteraad, anderen hebben juist wel contacten om hun behoeften en wensen te laten doorklinken in de politieke besluitvorming. Om te zorgen dat de raad alle wijk- en dorpsraden kent, is het van belang om in ieder geval eens per jaar een informatieve bijeenkomst met informeel karakter te beleggen tussen de gemeenteraad en de wijk- en dorpsraden.

Positionering van de wijk- en dorpsraden

Om de positie van de wijk- en dorpsraden te verbeteren worden de volgende aanbevelingen gedaan:

9. Stel per wijk en dorp een agenda voor de toekomst op

Zorg er voor dat wijken en dorpen een helder beeld hebben hoe de leefbaarheid van hun wijk of dorp op kortere en/of langere termijn kan worden versterkt of geborgd. Het opstellen van een wijk- of dorpsontwikkelingsplan dan wel een wijk-/dorppactieplan kan hier behulpzaam bij zijn. Het biedt bovendien een goede kapstok voor het rapporteren over de voortgang van wijk- en dorpsgerichte projecten.

10. Spreek af welke rol de wijk- en dorpsraden in de lokale democratie vervullen

Zorg er voor dat helder wordt welke rol(len) de wijk- en dorpsraden spelen. Ogen en oren (signaleren) van de wijk/het dorp en doorgeefluik (verwijzen) voor bewoners zijn rollen die het beste passen in de Weertse situatie.

11. Zorg voor open, democratische structuren in de dorpen en wijken

Alle wijk- en dorpsbewoners moeten kunnen participeren, als zij dat wensen, in de besluitvorming over zaken die hen aangaan. De gemeente biedt daar voorwaarden voor. Voorwaarden die ook zijn doorvertaald naar de rol die wijk- en dorpsraden spelen in Weert. Belangrijk is dat wijk- en dorpsraden gekenmerkt worden door open, democratische structuren, waarbinnen alle wijk- en dorpsbewoners kunnen participeren.

12. Ondersteun wijken en dorpen met een minder krachtige sociale infrastructuur

Niet alle wijken en dorpen kenmerken zich door een stevige sociale infrastructuur. Hierdoor verschillen de wijken en dorpen van elkaar in hun vermogen om mensen te mobiliseren voor activiteiten dan wel om mensen te betrekken bij te nemen besluiten. Zorg dat er rekening gehouden wordt met deze verschillen.

13. Spreek met elkaar af wat je kunt en mag verwachten

Over het algemeen zijn de verhoudingen tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden goed, maar met enkele raden is de relatie wat minder. Een belangrijke bron van irritatie is onduidelijkheid wat men over en weer van elkaar mag verwachten. Zorg er daarom voor dat het speelveld duidelijk is afgebakend en dat er een aantal spelregels wordt afgesproken.

Wijkgericht werken binnen de gemeente

Het wijkgericht werken kan binnen de gemeente beter worden ingebed door de onderstaande aanbevelingen uit te voeren:

14. Leg de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de wijkaanpak bij het MT
De verantwoordelijkheid voor de (verdere) ontwikkeling van de wijkaanpak in de richting van een gewenste houding van de gemeentelijke organisatie naar wijk- en dorpsraden is niet helder belegd in het ambtelijk apparaat. De sectorconsulenten zijn daar nu verantwoordelijk voor maar zij hebben hiervoor de positie niet. Het is een taak van het management om hieraan leiding te geven.

15. Leg de verantwoordelijkheid voor burgerbetrokkenheid bij de projectleiders/beleidsmedewerkers

Projectleiders en beleidsmedewerkers moeten zelf zorg dragen voor de betrokkenheid van wijk- en dorpsbewoners en/of wijk- en dorpsraden. De sectorconsulenten hebben geen rol als het gaat om de voortgang van de prestaties van de projectleiders/beleidsmedewerkers richting wijk- en dorpsraden.

16. Versterk de kennis en vaardigheden van projectleiders en beleidsmedewerkers

Projectleiders en beleidsmedewerkers moeten de burgerbetrokkenheid zelf organiseren. Hiertoe moeten ze worden uitgerust met voldoende kennis en vaardigheden. Ook kunnen de sectorconsulenten hen hierbij ondersteunen.

17. Herijk de rol van de sectorconsulenten

De kennis en expertise van de sectorconsulenten op het gebied van burgerparticipatie en procesbegeleiding kan beter worden benut als zij zich niet meer hoeven bezig te houden met de voortgang van projecten. Daarnaast kunnen de sectorconsulenten, als er gekozen wordt voor uitbreiding van het aantal wijkwethouders, doorgroeien richting wijkprocesmanagers.

18. Integreer de planningsinstrumenten

Er bestaan meerdere planningsinstrumenten binnen de gemeente Weert. Planningsinstrumenten die elkaar deels overlappen. Integreren van deze instrumenten in twee instrumenten- het Ontwikkelingsplan en het Actieplan – biedt een goede basis voor overzicht over de voorgenomen en lopende projecten voor de verschillende wijken en dorpen als ook voor de periodieke terugkoppeling hierover.

Ten slotte moet worden opgemerkt dat het verbeteren van de burgerparticipatie en het wijkgericht werken als ook versterken van de positie van de wijk- en dorpsraden vraagt om de nodige inspanningen van vele partijen. De verbeteringen kunnen niet allemaal te gelijk worden gerealiseerd. Daarom luidt de laatste aanbeveling: stel een realistische en gedragen verbeteragenda op.

2 Een onderzoek naar wijkgericht werken in Weert

2.1 De aanleiding: vier moties

Net als alle gemeenten in Nederland heeft ook de gemeente Weert wijkgericht werken hoog in het vaandel staan. Begonnen in de jaren tachtig heeft het wijkgericht werken zich in Weert geleidelijk aan ontwikkeld tot een specifieke aanpak met een duidelijke *couleur locale*. In het ontwikkeltraject van de wijkgerichte aanpak in Weert vormt de evaluatie van het wijkgericht werken van 2004 een duidelijk kantelpunt. Hier is de grondslag gelegd voor de huidige wijkaanpak, waarbinnen de zestien wijk- en dorpsraden een prominente rol spelen. De rol van de wijk- en dorpsraden is naar aanleiding van de evaluatie verstevigd, geëxpliciteerd en geformaliseerd.

De ervaringen tot nu toe hebben onder andere geleid tot discussie in de gemeenteraad. Tijdens de begrotingsbehandeling in november 2006 en november 2007 heeft de gemeenteraad vier moties ingediend over (het verbeteren van) burgerparticipatie en wijkgericht werken c.q. de wijk- en dorpsraden in het bijzonder. Naar aanleiding van deze moties heeft het college besloten een (evaluatie)onderzoek in te stellen naar het wijkgericht werken. Dit rapport is hiervan het resultaat.

2.2 Onderzoek naar wijkgericht werken in Weert

De gemeente Weert heeft in haar opdrachtverstrekking helder verwoord wat zij verwacht van het onderzoek naar het wijkgericht werken. Het onderzoek moet een basis bieden voor een nieuwe afspraken-set over:

- visie en beleid met betrekking tot burgerparticipatie,
- positionering van wijk- en dorpsraden (verwachtingen, facilitering vanuit de gemeente, legitimiteit) als onderdeel van burgerparticipatie,
- aanbevelingen voor de inbedding van wijkgericht werken in de gemeentelijke organisatie

In goed overleg is overeengekomen dat het in de beperkte onderzoeksperiode onmogelijk is om (voor zover nodig) een nieuwe beleidsvisie burgerparticipatie, een nieuw voorstel voor inbedding in de organisatie en een nieuwe werkwijze van wijk- en dorpsraden te presenteren. Wel is het mogelijk om een gedragen set afspraken hierover op te leveren. Uitgangspunt daarbij is dat niet alles tot in detail moet (of kan) worden vastgelegd, maar dat toegewerkt wordt naar een bondige set afspraken die vooral het proces en de samenwerking betreft.

Wijkgericht werken vergt een goed samenspel van het politieke (algemeen en dagelijks bestuur), het professionele (ambtenaren en instellingen) en het publieke domein (burgers en belangenorganisaties). Wijkgericht werken moet levend en vitaal blijven. Dat vereist dat mensen (zowel intern als extern) enthousiast en betrokken zijn. Daarom is geen

afrekenende evaluatie verricht, waarin per doel of uitgangspunt wordt onderzocht of het in voldoende mate is gerealiseerd. Een afrekenende evaluatie draagt nooit bij aan die voorwaarden.

De evaluatie heeft het karakter van ‘oogst en herijking’. Door te inventariseren wat er onder deze vlag tot stand is gekomen en door te bespreken wat de betrokkenen als belangrijke ontwikkelingen en doelen beschouwen is in beeld gebracht wat ‘de oogst’ is van het wijkgericht werken.

Dat betekent niet dat de evaluatie kritiekloos is. Uiteraard is in kaart gebracht of de gedeelde doelen dichterbij komen. Kritiek is echter zoveel mogelijk geformuleerd met het oog op lessen en lerend vermogen.

De wijze waarop het wijkgericht werken is georganiseerd, is van belang voor het succes ervan. Om wijkgericht werken vitaal en gedragen te houden, is de wijze waarop een en ander organisatorisch exact wordt ingebed echter niet bepalend (Tops et al, 2002). Een structuur zegt slechts in beperkte mate iets over het handelen van de mensen. Structuur maakt wel de context voor gedrag, maar bepaalt niet het gedrag (Van Stipdonk, 2007). Een culturele benadering, waarbij meer wordt gekeken naar de wijze waarop men invulling geeft aan het wijkgericht werken, biedt een steviger inzicht in de mate waarin wijkgericht werken vitaal en gedragen is door vitale coalities. Voor vitaal wijkgericht werken zijn drie factoren van belang:

1. Politiek en ambtelijke steun.
2. Ruimte voor daadkrachtige creatieve pioniers.
3. Externe druk.

Ad 1. Politiek en ambtelijke steun

Het vormgeven en uitvoeren van wijkgericht werken vergt politieke en ambtelijke steun. In situaties waarop de organisatie, regels of procedures geen antwoord bieden, moeten management en bestuur hun gezag inzetten. Dit vereist een inspirerende visie, van waaruit politieke dekking wordt gegeven aan de uitvoering. Het vereist duidelijke kaders, en een bestuur dat aangeeft wat het wil bereiken.

Ad 2. Ruimte voor daadkrachtige creatieve pioniers

Wijkgericht werken is voor een belangrijk deel slim inspelen op situaties. Slim omgaan met de spanningen tussen centraal-decentraal, functioneel-territoriaal, ambtelijke logica-burger-logica. Die spanningen zijn nooit definitief oplosbaar, maar vereisen continue aandacht. Het blijft in zekere zin permanent pionieren. De uitvoerenden moeten ruimte hebben om daar mee om te gaan. Welke positie en gezag hebben de trekkers (wijkmanagers)? Hoe stellen zij zich op richting bestaande organisatie, politiek en inwoners?

Ad 3. Externe druk

Wijkgericht werken moet van beide kanten komen. Als het initiatief geheel bij de wijk of het dorp ligt, ontstaat er nooit een goed samenspel tussen de drie sectoren. Hoe actief is de bijdrage vanuit de samenleving? Zit men er op te wachten? Is er sprake van tweerichtingsverkeer?

Deze condities zijn betrokken bij de voorliggende evaluatie van het wijkgericht werken in Weert.

2.3 Onderzoeksvragen en onderzoeksopzet

De kern van de evaluatie is de vraag “Wat is er gebeurd?” Wat zijn activiteiten, beelden en benaderingen waardoor beweging en enthousiasme ontstond, wat stond in de weg en wat zijn gedeelde doelen en aanpakken die wijkgericht werken tot een effectieve en plezierige werkwijze maken? De vraag hoe dit organisatorisch vorm moet worden gegeven, is volgend op deze vragen.

De evaluatie focust daarmee op de volgende vier onderwerpen:

Oogst:	Waarop kan worden voortgebouwd, wat moet worden afgebouwd?
Oogmerk:	Welk oogmerk of doel is leidend?
Organisatie:	Wat betekent dit voor de wijkraden en de organisatorische inbedding?
Ontwikkeling:	Wat betekent dit voor de verdere ontwikkeling van wijkgericht werken?

Om de evaluatie gestructureerd op te zetten, hanteren wij het model van de beleidscyclus: *Beleid* → *Middelen* → *Uitvoering* → *Prestaties* → *Evaluatie*

Hierbij hebben wij de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

Figuur 1: analyse aan de hand van de beleidscyclus

<p style="text-align: center;">Beleid</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is duidelijk wat het aan te pakken probleem is? 2. Welke doelen zijn geformuleerd? 3. Hoe verliep het besluitvormingsproces en (hoe) zijn de relevante externe partners (w.o. inwoners) daarbij betrokken? 4. Welke belangen en doelen hebben de partners?
<p style="text-align: center;">Middelen</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Welke middelen (personele inzet, budgetten, organisatiestructuur, prioritering) zijn intern ingezet met het oog op de te realiseren doelstellingen? 6. Hoe zijn inbedding en aansturing ervaren door betrokkenen? 7. Welke participatievormen zijn extern ingezet (wijkraden, communicatie etc.)
<p style="text-align: center;">Uitvoering, rollen en gedrag</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<ol style="list-style-type: none"> 8. Zijn de doelen zichtbaar in de uitvoering? 9. In hoeverre hebben bestuur en organisatie zich de principes van wbw eigen gemaakt? 10. Wie is er (of voelt zich) in praktijk verantwoordelijk? 11. Krijgen uitvoerders politieke en ambtelijke rugdekking waar nodig? 12. Zijn cultuur en omgangsvormen ondersteunend aan het doel? 13. Welke wijkbewoners zijn (actief) betrokken? Is het tweerichtingsverkeer? 14. Hoe handelt men in situatie waarvoor nog niets is geregeld?
<p style="text-align: center;">Prestaties</p> <p style="text-align: center;">↓</p>	<ol style="list-style-type: none"> 15. Wat zijn de resultaten (i.t.v. activiteiten, bijeenkomsten, raden) 16. Sluiten de prestaties aan bij de doelen? 17. Wat zijn interessante resultaten volgens de betrokkenen? 18. Tegen welke kosten en personele inzet worden de resultaten gerealiseerd?
<p style="text-align: center;">Evaluatie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 19. Wat is de oogst, en hoe kijken gemeente en partners daar tegenaan? 20. Wat zijn gedeelde doelen en verwachtingen? 21. Welke belemmeringen zijn ondervonden (betrokkenheid, capaciteit, middelen)? 22. Wat betekent dit voor de verdere ontwikkeling van het wijkgericht werken, wat betreft: <ul style="list-style-type: none"> - visie en beleid m.b.t. burgerparticipatie - positionering wijk- en dorpsraden - inbedding van wijkgericht werken in gemeentelijke organisatie

2.4 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk vindt u een nadere plaatsbepaling van de belangrijkste aspecten uit dit onderzoek – burgerparticipatie, wijkgericht werken en wijk- en dorpsraden – waarbij zowel wordt ingegaan op algemene achtergronden als op de keuzes die in de gemeente Weert zijn gemaakt. In hoofdstuk 4 wordt de praktijk van wijkgerichte aanpak in Weert beschreven. Hoofdstuk 5 is ingeruimd voor de conclusies en aanbevelingen.

De bestudeerde documenten en de lijst van geïnterviewden vindt u ten slotte in de bijlagen. De respondenten die in bijlage 1 zijn genoemd zijn als groep geïnterviewd. De burgemeester is als portefeuillehouder wijkgericht werken afzonderlijk geïnterviewd. Daarnaast zijn de sectorconsulenten afzonderlijk geïnterviewd.

3 Conceptueel kader burgerparticipatie en wijkgericht werken

3.1 Burgerparticipatie en wijkgericht werken

Dit onderzoek moet onder andere een basis bieden voor een nieuwe afspraken-set voor een visie en beleid met betrekking tot burgerparticipatie. Hier zal daarom kort worden ingegaan op burgerparticipatie en dan vooral in de relatie tot wijkgericht werken. Dit laatste wordt ingegeven door het feit dat de gemeente Weert burgerparticipatie voor een belangrijk deel heeft gekanaliseerd door middel van het wijkgericht werken. Op zich is deze combinatie zeker niet vreemd, al moet wel worden bedacht dat er nog veel meer mogelijk en wenselijk is op het gebied van burgerparticipatie. Daarnaast moet ook helder zijn dat het wijkgericht werken zich kenmerkt door een eigen dynamiek die zorgt voor de ontwikkeling van het wijkgericht werken. Een ontwikkeling die vraagt om geregelde herijking van het wijkgericht werken.

Burgerparticipatie

Burgerparticipatie is belangrijk voor de vitaliteit van onze democratie. Het zorgt voor betrokkenheid bij het bestuur, voor draagvlak voor beleid, maar ook voor tegenspraak en een frisse wind. De afgelopen decennia heeft burgerparticipatie een grote vlucht gekend. Overheden en vooral gemeenten zoeken burgers actief op en vragen hun mee te denken over de ontwikkeling, uitvoering en zelfs evaluatie van het gemeentelijk beleid. Veel gemeenten hebben zo de afgelopen jaren geëxperimenteerd met vormen van burgerbetrokkenheid en hebben deze participatie verankerd in werkwijzen, procedures en structuren.

De Raad voor het Openbaar Bestuur definieert burgerparticipatie als volgt:

'Burgerparticipatie heeft een aanvullende werking op de representatieve democratie en betreft actieve deelname van (groepen) burgers aan de fasen van het beleidsproces. Deze participatie heeft een proactief karakter en betreft een door burgers en politiek gelegitimeerd proces dat een bepaalde procedure kent.'

Op zich is dit een goede en bruikbare definitie die duidelijk maakt dat het hier gaat om activiteiten van burgers gericht op deelname aan de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van gemeentelijk beleid. Maar toch, wat is burgerparticipatie nu eigenlijk? Op de keper beschouwd is burgerparticipatie een containerbegrip, waar allerhande initiatieven voor burgerbetrokkenheid onder kunnen worden vevat. Elke gemeentelijke communicatie-uiting kan wel worden getypeerd als burgerparticipatie, van het versturen van een brief om burgers te informeren over de afsluiting van hun straat tot en met complexe participatievormen als het wijkgericht werken.

Burgerparticipatie is dan ook geen begrip dat zich gemakkelijk laat duiden. Er zit tal van aspecten aan. Zo is van belang of en hoe het gemeentebestuur participatie van burgers mogelijk maakt, of anders gezegd welke bestuursstijlen er worden gehanteerd. Maar evenzo is van belang of en hoe burgers zich wel of niet willen of kunnen mengen in het politieke besluitvormingsproces, waarbij burgerschapsstijlen een grote rol spelen.

Verder spelen participatie instrumenten en communicatiekanalen een grote rol bij het ook feitelijk handen en voeten geven aan burgerparticipatie in de dagelijkse praktijk.

Het is daarom ook ondoenlijk om een adequate verhandeling op te zetten over burgerparticipatie. Overigens is dat ook voor dit onderzoek niet nodig aangezien burgerparticipatie in Weert sterk is verbonden met het wijkgericht werken. Daarom beperken we ons tot deze onmiskenbare relatie en gaan we verder in op de ontwikkeling van het wijkgericht werken als een verbijzondering van burgerparticipatie.

Wijkgericht werken

Na de tweede wereldoorlog was het versterken van de democratie een belangrijk onderwerp. Een belangrijk voertuig om de band tussen burgers en bestuur en burgers onderling werd gevonden in het wijkgericht werken. Het wijkgericht werken werd gezien als een nadere invulling van burgerparticipatie. In haar publicatie *Vertrouwen in de buurt* (2005) refereert de WRR hiernaar als de eerste golf van de wijkaanpak. Deze golf wordt gevolgd door een tijdelijke 'dip' in de jaren zestig, waarna zich een tweede golf wijkgericht werken aandient in de jaren zeventig. In deze periode stond de stadsvernieuwing en welzijnsplanning centraal. In de jaren negentig ziet de WRR een derde golf ontstaan, waarbij het wijkgerichte beleid op de voorgrond komt te staan. Een enigszins vergelijkbare ontwikkeling voltrekt zich op het platteland, met in de derde golf nadruk op woondorpen. Het (brede) thema leefbaarheid speelt hier zowel in de steden als op het platteland een belangrijke rol.

Het wijkgericht werken staat momenteel in (vrijwel) elke gemeente prominent op de agenda, zij het dat hiervoor ook andere begrippen in zwang zijn, zoals buurt- en wijkbeheer, wijkaanpak, wijk- of dorpsontwikkeling, kernenbeleid, etc.

Wijkgericht werken kent niet alleen verschillende namen maar ook nog eens veel verschijningsvormen. Het wijkgericht werken in gemeente A ziet er anders uit dan in gemeente B. De wijkaanpak kent een *couleur locale*, die voor een belangrijk deel wordt ingegeven door keuzes die de verschillende spelers – de gemeente, bewonersorganisaties en professionele organisaties – gaandeweg in de ontwikkeling van hún aanpak hebben gemaakt. Er zijn zo verschillende oplossingen gevonden voor op zich vergelijkbare problemen.

Stadia in de ontwikkeling van het wijkgericht werken

Ondanks de verschillen verloopt de ontwikkeling van het wijkgericht werken over het algemeen vergelijkbaar. Globaal voltrekt de ontwikkeling zich (vooralsnog) in vier stadia. Meestal is er gestart met een of enkele kleinere, experimentele projecten in het kader van fysiek buurtbeheer, gericht op het schoonhouden of verfraaien van een straat of buurt (zie Korsten 1995). Eind jaren tachtig werden deze projecten in vele kleinere en grotere steden geïnitieerd. Deze projecten werden in het kader van het bevorderen van de leefbaarheid in de jaren negentig via het sociale vernieuwingsbeleid verbreed over Nederland (stadium 1 – fysiek buurtbeheer).

Het succes van deze fysieke projecten op lokaal niveau heeft tot effect gehad dat er meer beheerprojecten worden uitgevoerd en dat de verschillende partners in de wijken en buurten – corporaties, welzijnsinstellingen, gemeentelijke diensten en ook bewoners – met elkaar betrokken raken en afstemming van hun beheeractiviteiten zoeken. Naast het fysieke beheer krijgt ook het sociaal beheer een belangrijke plaats. Voor bewoners betekent dit vaak het startpunt om zichzelf te organiseren of om bestaande zelforganisaties te versterken en te richten op het buurt- en wijkbeheer. Ondersteuning hierbij wordt veelal verkregen vanuit de lokale welzijnsinstelling. De betrokkenheid van de gemeente vindt in belangrijke mate plaats op uitvoeringsniveau (stadium 2 - sociale en fysiek buurtbeheer).

Naarmate het succes van het wijkgericht werken vordert, dijt het wijkgerichte werken verder uit; steeds meer partners (instellingen en gemeentelijke diensten) doen mee en er wordt naast beheeractiviteiten ook steeds meer beleid wijkgericht ontwikkeld en uitgevoerd. Binnen de gemeente zijn in deze fase meestal een of meer coördinatoren te vinden die wijkgerichte initiatieven, die van uit de verschillende diensten en sectoren worden ondernomen, intern maar ook extern verbinden en afstemmen. Vaak zijn bewoners betrokken bij diverse projecten, vaak zonder het van elkaar te weten. Dit vraagt dan ook van de bewoners vaak de nodige afstemming (stadium 3 – wijkgericht beleid).

De veelheid van wijkgerichte activiteiten die hiervan het gevolg zijn, maken het voor alle partners – gemeente, corporaties, welzijnsinstellingen, bewoners, politie, etc. – lastig om goed zicht te krijgen wie er nu met wat bezig is en vooral hoe dit alles leidt tot een leefbare wijk. Er is geen sprake meer van een wijkaanpak maar van vele verschillende wijkaanpakken elk met een heel eigen dynamiek (Duyvendak 1999). De vraag om coördinatie, afstemming en vooral meerjarige planning van wijkgerichte activiteiten, vindt zijn beslag in de vorm van wijkactiviteiten- en of wijkontwikkelingsplannen. Deze tendens wordt nog eens versterkt in gemeenten en wijken waar sprake is van (forse) opgaven in het kader van de Stedelijke Vernieuwing. In deze fase wordt ook de roep om ambtelijke en bestuurlijke coördinatie steeds groter, wat in veel gemeenten uitmondt in wijkmanagers en wijkwethouders. Daarnaast wordt de verwevenheid tussen de organisaties die betrokken zijn bij het wijkgericht werken steeds groter; zij moeten afstemming zoeken op de langere termijn ofwel op strategisch niveau. Dit heeft echter ook gevolgen voor de betrokken wijkbewoners, immers ook zij moeten meedenken en meepraten op dit strategische niveau. (stadium 4 – wijkontwikkeling).

Periodieke herijking van het wijkgericht werken

In welke fase het wijkgericht werken zich ook bevindt, het werkt alleen als de betrokken partijen goede afspraken met elkaar maken over het wijkgericht werken. Wat valt er wel en niet onder (speelveld), wie er aan mee doen (spelers), welke procedures, werkwijzen en structuren worden gehanteerd (spelregels) en vooral wat willen we met elkaar bereiken (het spel).

Duidelijk zal zijn dat de ontwikkeling van het wijkgerichte werken vooral voelbaar is in de overgang van de ene naar de andere fase. Een overgang die over het algemeen gekenmerkt kan worden door discussie over en herijken van de onderliggende afspraken. Zo moet het speelveld opnieuw worden bekeken. De overgang van fase 1 naar fase 2 kan worden getypeerd door discussie en besluiten over het onderbrengen van sociale onderwerpen onder het (fysieke) buurtbeheer. En bij de overgang van 2 naar 3 geldt een vergelijkbare keuze maar nu voor beleidsmatige onderwerpen. Bij de overgang van 3 naar 4 geldt dit voor de (territoriale) lange termijn strategie. Naast het speelveld vraagt de overgang ook om een herijking van de spelers die meedoen. Immers bijvoorbeeld de inbreng van sociale onderwerpen vraagt om participatie van de welzijnsdienst van de gemeente binnen het buurtbeheer maar ook van partners als welzijnsorganisaties, politie, eventueel zorginstellingen, etc. Hetzelfde geldt ook voor het spel (wat men wil bereiken). Het gaat niet meer om fysieke doelstellingen maar ook om sociale of zelfs om economische en ruimtelijke in fase 3. En duidelijk zal zijn dat dit alles ook gevolgen heeft voor de spelregels die men tot dusver met elkaar hanteert (hoe men dit wil bereiken).

3.2 Wijkgericht werken in Weert

Sinds begin jaren tachtig bestaan er in Weert wijk- en dorpsraden. Het wijkgericht werken in Weert kenmerkt zich dan ook vanaf het begin door een bijzondere rol voor de wijk- en dorpsraden. Zo is er al sinds 1988 ambtelijke capaciteit vrijgemaakt voor de coördinatie ten behoeve van deze wijk- en dorpsraden.

Gedurende de ontwikkeling van het wijkgericht werken is deze bijzondere samenwerkingsrelatie tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden zichtbaar en voelbaar. Niettemin is ook in Weert een duidelijk, met andere gemeenten vergelijkbaar, ontwikkelingspad voor het wijkgericht werken te vinden.

Buurtbeheer (1995 – 2003)

In de periode 1995 – 2003 ontwikkelt de gemeente Weert het buurtbeheer¹. Het buurtbeheer is hier gericht op de participatie van bewoners, in een zo vroeg mogelijk stadium. Van belang zijn hierbij:

- heroriëntatie op de relatie overheid-burger
- intensiever betrekken van burgers in de besluitvorming
- stimulering van zelfsturing en zelfbeheer
- totstandbrenging van co-producties met derden

Het realiseren van deze doelen vraagt aldus de Startnotitie Wijk- en dorpsraden uit 2000 om een *'omschakeling van alle wijk- en dorpsraden tot buurtbeheer (samenwerking ook met externe partners, overlegplatforms en verbreding naar alle items op het gebied van leefbaarheid)*' (Weert 2000). Een belangrijk ijkpunt in deze ontwikkelingsfase vormt de nota *Buurtbeheer als het begin van meer* en een symposium dat was gericht op het versterken van het commitment van alle betrokkenen aan het buurtbeheer. Ook is in deze periode de organisatie aangepast op het

¹ Over de periode voor 1995 is geen documentatie aangereikt, zodat hierover geen uitspraken kunnen worden gedaan. Overigens maakt dit ook geen onderdeel uit van dit onderzoek.

wijk- en dorpsgericht werken. In dezelfde periode neemt het aantal wijk- en dorpsraden toe van 7 naar 16.

Overgang van buurtbeheer naar wijkgericht werken (2003 - 2005)

Een tweede periode verloopt grofweg van 2003 tot nu. De notitie van de voorbereidingsgroep *Aanzet tot visie participatie wijk- en dorpsraden* uit 2003 kan hier worden gezien als een belangrijk ijkpunt. Belangrijke doelstellingen in deze periode zijn:

- verkleinen van de kloof tussen gemeentebestuur – burgers
- bewoners (weer) medeverantwoordelijk te maken voor zijn/haar eigen leefomgeving
- kwaliteitsverbetering van de besluitvorming

In 2003 bestaat er een dekkend netwerk van wijk- en dorpsraden (de wijkraad Rond de Kazerne is in 2003 opgericht). De wijk- en dorpsraden worden gezien als belangrijke schakels in de sociale infrastructuur van de gemeente Weert en bindende factoren binnen de leefgemeenschappen in de wijken en buurten. Ze krijgen dan ook een belangrijke positie toebedeeld in het bereiken van de genoemde doelen. In de notitie worden de kaders voor de positie, taken en bevoegdheden voor de wijk- en dorpsraden uitgewerkt. De kern van het voorstel behelst dat de bewonersparticipatie zich in het vervolg vanuit de wijk- en dorpsraden binnen het niveau van een wijk of dorp plaatsvindt. Op stadsdeelniveau werken wijk- en dorpsraden waar nodig samen als het gaat om wijk-/ dorpoverstijgend niveau.

Wijkgericht werken (2005 -)

In juni 2003 heeft aansluitend op deze notitie een conferentie *Wijk- en dorpsraden en wijkgericht werken* plaatsgevonden. Mede op basis van deze conferentie heeft het college in 2004 gekozen voor een nieuwe aanpak van het vroegere buurtbeheer, een aanpak die wordt aangeduid met 'wijkgericht werken'. Deze herijking is vastgelegd in de notitie *Versterking wijkaanpak; wijkgericht werken gemeente Weert*. In september 2005 verschijnt hierop een evaluatierapport *Evaluatie Wijkgericht werken 2004 – 2005*, dat als hoofddoel heeft om de notitie *Versterking wijkaanpak; wijkgericht werken gemeente Weert* te evalueren. In deze evaluatie wordt een nadere invulling gegeven aan een aantal aspecten die in de notitie Versterking wijkaanpak is gemaakt. Het gaat hier om de volgende aspecten:

- beknopte visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken
- duidelijke participatievormen en beïnvloedingsruimte voor wijk- en dorpsraden
- legitimiteit van de wijk- en dorpsraden
- herkenbare gebieden en schaalindeling
- leidraad en gedragen afspraken
- stroomlijnen van de communicatie
- verankeren van de verantwoordelijkheid voor het wijkgericht werken

Deze aspecten worden vervolgens uitgewerkt in taken en verantwoordelijkheden van de wijk- en dorpsraden, ondersteuningsvoorstellen, afspraken, instrumenten en werkwijzen, bestuurlijke en ambtelijke taakverdelingen en de beschikbare (stimulerings)budgetten.

Binnen de gemeente wordt in deze periode (al in 2000!) de ambtelijke capaciteit voor de coördinatie uitgebreid naar 2,5 sectorconsulenten (tegenwoordig 2) die kwartier maken in

de welzijnssector. De rol van deze consultants is samen te vatten in stimuleren, verbinden en coördineren en optreden als ambassadeurs van de wijk- en dorpsraden binnen het gemeentelijk apparaat.

Waar staat het wijkgericht werken van de gemeente Weert?

Uit deze ontwikkelingsgang die het wijkgericht werken in Weert tot dusver heeft doorgemaakt kan worden afgeleid dat de aanpak in Weert zich momenteel ergens in fase 3 bevindt. De interviews ondersteunen dit waar het gaat om de knelpunten die worden ervaren in de coördinatie van de veelheid aan projecten (zie bijvoorbeeld brieven openstaande zaken) en de politiek-bestuurlijke inbedding. Tegelijkertijd doet zich ook een aantal ontwikkelingen voor die er op wijzen dat de neus in de richting van fase 4 staat. Hierbij valt te denken aan de verschillende wijk-/dorpsontwikkelingsplannen door de dorpen al dan niet samen met de gemeente hebben opgesteld. De langere termijn is zowel bij de gemeente als bij diverse dorpen en wijken duidelijk in beeld. En hetzelfde geldt voor de partners. Verder valt op dat er naast een coördinerend portefeuillehouder (de burgemeester) ook twee wijkwethouders zijn aangesteld: één voor de wijk Keent – een herstructureringswijk – en één voor de Binnenstad.

4 Wijk- en dorpsraden in de praktijk

4.1 Burgerparticipatie en de wijk- en dorpsraden

4.1.1 Fundamenten voor burgerparticipatie in de wijken en dorpen

De gemeente Weert heeft in de periode 2003 – 2005 de basis gelegd voor de doorontwikkeling van het buurtbeheer in de richting van het huidige wijkgericht werken. Dit proces liep, zo wordt gesteld in de notitie Evaluatie Wijkgericht werken 2004 – 2005, parallel aan *‘de invoering van het duale bestel, waarbij de versterking van de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad en het zoeken naar nieuwe relaties tussen burger en raadslid, een belangrijke rol speelde’*.

Het nieuwe concept dat na de herijking wordt geïntroduceerd voorziet in één visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken. De overlap tussen beide begrippen is hierbij gevonden in de integrale leefbaarheid van de wijken en dorpen in Weert.

De gemeente definieert burgerparticipatie hierbij als: *Burgers de mogelijkheid geven vroegtijdig actief betrokken te zijn bij de leefbaarheid in hun directe woonomgeving teneinde deze leefbaarheid op peil te houden c.q. te brengen.*

Binnen het nieuwe concept krijgen de wijk- en dorpsraden een belangrijke rol toebedeeld. Niettemin wordt in de notitie ‘Versterking wijkaanpak wijkgericht werken gemeente Weert’ gesteld dat niet alle burgerparticipatie hoeft te verlopen via de wijk- en dorpsraden; deze raden worden gezien als een bijzondere vorm van burgerparticipatie maar niet als de enige vorm.

In de periode waarin de doorontwikkeling van het buurtbeheer naar het wijkgericht werken plaatsvindt, is het aantal wijk- en dorpsraden al gemeentedeekkend. In totaal zijn er 5 dorpsraden en 11 wijkraden. Het is dan ook niet vreemd dat in deze situatie de wijk- en dorpsraden een belangrijk onderdeel vormen van het nieuwe wijkgericht werken. Het wijkgericht werken wordt in de gemeente Weert gezien als *‘een middel om burgerparticipatie vorm te geven’*, dat start *‘met het samenspel tussen gemeente en wijk- en dorpsraden en ...vervolgens uitbouwen met betrokkenheid van andere instanties’*.

Ook de legitimiteit van de wijk- en dorpsraden wordt besproken in deze notitie. De gemeente heeft een zestal randvoorwaarden geformuleerd waaraan de raden moeten voldoen, wil de gemeente hen erkennen als volwaardige partner. Deze voorwaarden zijn:

- maximaal één raad per wijk/dorp
- een rechtspersoon met een duidelijke doelstelling
- uitsluiting van raads-/raadscommissieleden als lid van de wijk- en dorpsraden;
- openbare vergaderingen voor de wijk- en dorpsgenoten
- een wijkagenda als basis voor het overleg met de gemeente

Voldoen de raden aan deze voorwaarden dan ontvangen ze een subsidiebedrag van € 4.550 tot € 11.500.

4.1.2 Grenzen aan burgerparticipatie via wijk- en dorpsraden

Burgerparticipatie en wijkgericht werken zijn in de gemeente Weert sinds 2004 min of meer synoniemen geworden. Opvallend is dat er in geen van de notities die in deze periode zijn verschenen, de relatie tussen burgerparticipatie en de volksvertegenwoordigende rol van de gemeenteraad nader is uitgewerkt. Een ook de rol van het college als het gaat om burgerbetrokkenheid, wordt in de notities niet uitgediept. Hierdoor is de rol én de verantwoordelijkheid van de gemeente als het gaat om burgerparticipatie onderbelicht. Tegelijkertijd is de rol van de wijk- en dorpsraden juist uitgegroot.

In de interviews hebben vrijwel alle respondenten aangegeven dat ze niet goed uit de voeten kunnen met de situatie dat burgerparticipatie (vooral) via de wijk- en dorpsraden loopt. Vanuit het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie wordt er voor gepleit om ook buiten de wijk- en dorpsraden om burgerbetrokkenheid te organiseren. De standpunten van de dorps- en wijkenraden sluiten hier eigenlijk naadloos op aan. Zij vinden ook dat niet alle burgerparticipatie via hen hoeft te verlopen. Wel willen ze graag worden geïnformeerd over en uitgenodigd voor participatieactiviteiten van de gemeente, zodat in goed overleg kan worden bekeken of en zo ja, welke rol de betreffende dorps- of wijkraad kan spelen.

In de opzet van het wijkgericht werken is een duidelijke relatie verondersteld met integrale leefbaarheid. Wat hier echter onder zou moeten worden verstaan, is niet duidelijk. Uit de interviews is naar voren gekomen dat er geen taken of onderwerpen benoemd zijn die specifiek wijkgericht zouden moeten worden opgepakt. Hierdoor is niet helder waar de wijk- en dorpsraden wel en niet over gaan. In de interviews hebben respondenten aangegeven dat dit aanleiding is voor onduidelijkheden over wie er nu waar over gaat.

Burgerparticipatie is gedefinieerd als vroegtijdig betrekken van burgers. Vanuit de wijk- en dorpsraden is hier veel kritiek op. Ze worden nogal eens vergeten. Binnen de ambtelijke organisatie lijkt het nog geen vast patroon te zijn om automatisch de wijk- en dorpsraden te betrekken. De werkdruk wordt hierbij als een belangrijke oorzaak aangevoerd maar ook het niet consequent invullen van de communicatie- en participatieparagraaf. Daarnaast geven de sectorconsulenten aan dat hun expertise met betrekking tot het organiseren van participatietrajecten onvoldoende wordt benut.

In de opzet van het wijkgericht werken is voorzien in nauw samenspel tussen gemeente en wijk- en dorpsraden bij de vormgeving van burgerparticipatie en van daaruit een geleidelijke doorontwikkeling naar andere partners. Uit de interviews is naar voren gekomen dat er van een nauw samenspel tussen gemeente en wijk- en dorpsraden niet echt sprake is. Over de samenwerking op ambtelijk niveau zijn de raden redelijk tot goed te spreken. Op het politiek-bestuurlijk niveau wordt een goed samenspel gemist. Waar dit precies aan ligt is niet echt duidelijk geworden. Immers er is wel degelijk contact tussen de

raden en het college (collegebezoeken en op projectniveau) als ook tussen de gemeenteraad en de wijk- en dorpsraden. Vanuit verschillende zijden is in dit verband wel genoemd dat het ‘management van verwachtingen’ debet is aan de geconstateerde verhoudingen.

In dit licht hebben verschillende respondenten vanuit de wijk- en dorpsraden maar ook vanuit de partners, aangegeven dat de gemeente een te hoge ambitie koestert ten aanzien van dorps- of wijkraden. De spilfunctie in burgerparticipatie die hen is toebedeeld sinds 2005, is voor alle of de meeste wijkraden en enkele dorpsraden een te zware rol. Vooral het rekruteren van bestuurders als ook het onderhouden van relaties met de achterban is volgens de betreffende wijk- en dorpsraden vaak een (groot) probleem.

De discussie over de legitimiteit van de wijk- en dorpsraden is hier een onderdeel van. Vooral de gemeente maakt zich zorgen over de legitimiteit van de wijk- en dorpsraden. In deze discussie, zo blijkt ook, bestaat verwarring over legitimiteit en representativiteit; de begrippen worden dan ook door elkaar gebruikt. Helder moet zijn wijk- en dorpsraden niet representatief zijn. Zij zijn niet gekozen noch kenmerken zij zich als een feitelijke afspiegeling van de bevolking van hun dorp of wijk; ze pretenderen dat ook niet. De legitimiteit – het (toebedeeld) gezag – van de dorps- en of wijkraden komt dan ook niet van de achterban, maar van de gemeente die hen heeft erkend als gesprekspartner namens het dorp of de wijk. Het is in deze dan ook wat wonderlijk dat de gemeente aan de ene kant wijk- en dorpsraden erkent als gesprekspartner en tegelijkertijd dit weer in twijfel trekt.

4.2 De wijk- en dorpsraden

4.2.1 De rol van de wijk- en dorpsraden

In de notities die ten grondslag liggen aan het huidige wijkgericht werken, wordt ook de wijk- en dorpsraden een nadrukkelijke rol in het participatieproces toebedeeld. Om deze rol waar te kunnen maken worden zes participatievormen beschreven die er voor moeten zorgen dat de wijk- en dorpsraden hun rol goed kunnen vervullen. Deze vormen zijn: informeren, gevraagd advies en ongevraagd advies. Daarnaast is nog een aantal (communicatie)instrumenten aan deze vormen verbonden, te weten: regelmatig contact, (burger)initiatieven en afhandeltermijnen.

Deze participatievormen en instrumenten worden allemaal gebruikt. Zo is er regelmatig contact met de sectorconsulenten en bezoekt het college de wijk- en dorpsraden eens in de twee jaar. Daarnaast is er contact op project- en ad hoc basis met ambtenaren, bestuurders en raadsleden. Verder geven de wijk- en dorpsraden aan dat zij over het algemeen wel goed worden geïnformeerd, waarbij de Brief Openstaande Zaken een belangrijk instrument vormt. Met gevraagde adviezen loopt het volgens wijk- en dorpsraden wat minder. Belangrijkste bezwaren die worden ingebracht zijn dat zij ‘vergeten’ worden dan wel te laat worden ingeschakeld en dat er lang niet altijd wat met hun advies wordt gedaan.

Het ongevraagde advies en het burgerinitiatief liggen nog wat moeizamer, niet in de laatste plaats omdat dit voor de gemeente kennelijk moeilijk is in te passen in de reguliere werkprocessen. Dit is overigens in alle gemeenten in Nederland een punt van zorg.

De afhandeltermijn wordt voor een belangrijk deel via de Brief Openstaande Zaken gecommuniceerd. Deze brieven worden gewaardeerd door de wijk- en dorpsraden, al wordt wel betwijfeld of zij ook werken want geconstateerd wordt dat de afhandeling van punten niet erg vlot.

Om een beter inzicht te krijgen in de manier waarop de wijk- en dorpsraden zijn georganiseerd en welke rolopvattingen zij huldigen, heeft SGBO een aantal schriftelijke vragen voorgelegd aan de wijk- en dorpsraden. Van de 16 raden hebben 10 de vragenlijsten ingevuld geretourneerd. Uit deze vragenlijsten komt naar voren dat de meeste (acht) raden de stichting als rechtspersoonlijkheid hebben gekozen. Het lidmaatschap van de dorps- of wijkraden wordt wisselend ingevuld. Bij drie raden is een bewoner automatisch lid, bij vier raden moet men zich aanmelden dan wel vragen om lid te worden en drie raden kennen geen leden. De raden waar men zich als lid moet aanmelden kennen 4 tot 6 leden; de overige raden kennen op één na meer dan 7 leden. De manier waarop bestuursleden worden geworven verschilt eveneens. Coöptatie (bestuursleden benaderen zelf potentiële kandidaten) is het meest populair maar voordracht en stemming op een algemene ledenvergadering komt voor. Vooral daar waar men automatisch lid is van de wijk- en dorpsraden is de laatste methode populair.

De meeste besturen (acht) vergaderen tussen de 4 en 12 keer per jaar. Het aantal algemene jaarvergaderingen verschilt eveneens; 6 van de 10 raden schrijven eens per jaar een vergadering uit. Boshoven kent meer dan 5 algemene vergaderingen per jaar, Leuken vier en Altweeterheide 2 tot 4. De wijkraad Binnenstad heeft nog geen algemene vergaderingen belegd.

De meeste wijk- en dorpsraden kennen openbare vergaderingen, wat ook in lijn is met de eisen die de gemeente stelt aan de wijk- en dorpsraden. Opmerkelijk is dan ook dat drie van de tien raden aangeven dat zij besloten vergaderingen kennen.

In de interviews hebben de wijk- en dorpsraden aangegeven dat het met de opkomst op algemene vergaderingen meestal niet best is gesteld. Toch geven vijf wijk- en dorpsraden aan dat de algemene vergaderingen worden bezocht door meer dan 1% en zelfs meer dan 5% van de dorps- of wijkbewoners. Drie geven aan dat er minder dan 1% komt, waarvan één zelfs 'vrijwel nul'. Twee raden geven geen opgave.

Op zich wordt het beeld dat de respondenten in de interviews gaven over het functioneren van de wijk- en dorpsraden bevestigd door de uitkomsten van de enquête. Toch kan er nog een aantal kanttekeningen worden geplaatst, vooral bij het democratisch gehalte van een aantal wijk- en dorpsraden. Een aantal wijk- en dorpsraden kent een (te) besloten karakter door een opeenstapeling van minder open elementen. Deze elementen zijn: een stichtingsvorm, geen leden of aanmelding, een klein aantal leden, coöptatie als wervingsmethode, weinig of geen algemene vergaderingen en niet in de laatste plaats

besloten vergaderingen. Wellicht is het goed dat de wijk- en dorpsraden zich op deze punten nog eens tegen het licht houden.

De wijk- en dorpsraden hebben heel verschillende opvattingen over hun rol. De rolopvattingen die het beste passen bij wijk- en dorpsraden die namens een achterban spreken en onderhandelen – de intermediair en de vertegenwoordiger – worden door drie raden genoemd. Het gaat hier om Graswinkel, Moesel en Laar. De rolopvattingen die het beste passen bij wijk- en dorpsraden die zorgen dat de gemeente op de hoogte is en blijft van hetgeen speelt in het dorp of de wijk en bewoners helpen hun weg bij de gemeente te vinden- ‘ogen en oren’ en ‘doorgeefluik’- wordt eveneens door vier raden genoemd. Hier gaat het om Biest, Binnenstad, Leuken, Stramproy. Drie raden – Boshoven, Altweerderheide en Keent – zien alle (bijna) rollen voor hen weggelegd.

Duidelijk zal zijn dat de zwaardere rolopvattingen ook meer eisen stelt aan de relatie met de achterban. Immers als intermediair of vertegenwoordiger stelt men zich op als representant van in dit geval het dorp of de wijk. Al eerder is aangegeven dat niet alle raden dit waar kunnen maken.

De andere stakeholders – het bestuur, de gemeenteraad, het apparaat en de partners – zien de wijk- en dorpsraden toch vooral in de rol van ‘ogen en oren’. Voor een deel komt dit dus overeen met de opvattingen die de wijk- en dorpsraden zelf hebben maar voor een deel ook niet. Dit kan de basis vormen voor duidelijk andere verwachtingen over en weer.

De rol van de wijk- en dorpsraden wordt niet alleen bepaald door de zelf gekozen rolopvatting maar ook door de positie die men in het democratische spel krijgt toebedeeld. Ook hier doen zich verschillende opvattingen voor. Zo ziet de gemeenteraad de wijk- en dorpsraden als onderdeel van de uitvoering. Dit is ook een van de redenen waarom het college de structurele contacten onderhoudt met de wijk- en dorpsraden en de gemeenteraad niet.

Deze opvatting is echter niet consistent met de rolopvatting ‘ogen en oren’. Deze rolopvatting gaat immers veel meer uit van een agendasettende rol en positie en dus een aan de gemeenteraad gelieerde rol. De vraag moet dan ook worden gesteld of de bestuurlijke inbedding van de wijk- en dorpsraden wel adequaat is.

4.2.2 Geen wijk- of dorpsraad is gelijk

De gemeente Weert kent 11 wijken en 5 dorpen. De wijken en dorpen verschillen sterk in omvang, samenstelling en vooral ook in structuur van elkaar. De grootste wijk is Boshoven met ruim 7000 inwoners en het kleinste dorp is Swartbroek met 870 inwoners. Deze verschillen vertalen zich in Weert onder andere in een discussie over de schaal van wijken en dorpen. Geopperd is om wijken en dorpen op het stadsdeelniveau te laten samenwerken bij wijk- en dorpsversterkende projecten. Dit gebeurt ook al. De wijk- en dorpsraden voelen er echter weinig voor om op de wijken/dorpen op te schalen naar stadsdelen, zoals wel is geopperd vanuit de gemeente. Het stadsdeelniveau lijkt hiermee

geen goed integratiekader voor wijken en dorpen. Dat betekent echter niet dat het stadsdeelniveau geen goede basis kan zijn voor afstemming met en tussen verschillende instellingen die ook wijkgericht werken, zoals de politie, PUNT-Welzijn en de woningcorporatie.

Ook qua samenstelling verschillen de wijken en dorpen. De meest vergrijsde wijken zijn De Binnenstad, Groenewoud, Kazernelaan en Moesel. Relatief veel jongeren wonen in de wijk Boshoven en Molenakker en in het dorp Laar. Opvallend is dat in alle dorpen meer jonge mensen wonen dan het gemiddelde van de gemeente Weert. De wijk Keent heeft relatief gezien de meeste allochtone bewoners.

In de interviews hebben de respondenten van vooral de wijk- en dorpsraden en de partners aangegeven dat er een groot verschil bestaat tussen de wijken en dorpen als het gaat om de sociale infrastructuur. Zo kennen de dorpen een rijk verenigingsleven dat wordt gedragen door de dorpsbewoners. Het verenigingsleven van – of liever voor - de wijken speelt zich meer af op stadsniveau, waardoor de bewoners zich minder verbonden voelen met hun wijk maar eerder met Weert als geheel. Dit verschil in sociale kaart werkt door in de sociale samenhang in de wijken en dorpen en van daaruit ook in de bemensing en het draagvlak van de wijk- en dorpsraden.

Deze verschillen hebben consequenties voor de vooronderstellingen die ten grondslag liggen aan het wijkgericht werken. Zo is het voor vooral de wijken problematisch om een structurele relatie op te bouwen met een achterban, terwijl dit voor de dorpen welhaast een gegeven is. Het mobiliseren van mensen voor een activiteit of voor een bijeenkomst ligt in de dorpen dan ook gemakkelijker dan in de wijken. Vanuit het oogpunt van burgerparticipatie, zoals dat wordt verondersteld in de notities die ten grondslag liggen aan het wijkgericht werken, kunnen de dorpsraden hier redelijk tot goed aan voldoen, terwijl de wijken hier niet of met veel moeite aan kunnen voldoen.

De wijk- en dorpsraden stellen dat deze verschillen maar ook de verschillen in problematiek vragen om een gedifferentieerde benadering van de dorpen en wijken in Weert. Geen eenheidsworst maar op de afzonderlijke dorpen en wijken toegesneden maatregelen én vooral aanpakken. Want het ene dorp kan uitstekend zorgen voor goed draagvlak terwijl een andere wijk veel behoefte heeft aan ondersteuning van de gemeente – en van de partners en dan met name PUNT-Welzijn - bij het opzetten van burgerbetrokkenheid.

Vanuit de ambtelijke organisatie wordt op dit punt aangegeven dat het lastig of zelfs onmogelijk is om vanuit het apparaat 16 keer maatwerk te moeten leveren. Er moeten kaders worden aangebracht in denken en doen, zo is de stellingname.

4.3 Wijkgericht werken binnen de gemeentelijke organisatie

4.3.1 De gemeente en de wijk- en dorpsraden

Een belangrijk onderdeel van de herijking die in 2005 plaats heeft gevonden is het versterken van de relatie tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden. In dit verband wordt er gesproken over het stroomlijnen van de communicatie tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden. In de notitie wordt een aantal instrumenten genoemd, waaronder de wijkagenda en het periodieke bezoek van het college van B&W. Verder worden ook nog genoemd: de brief Openstaande Zaken, de wijkactiviteitenkalender (WAK), het Servicepunt Satdsbeheer, de dag- en nachtschouw en de sociale structuurschets. En in de loop van de jaren zijn hier nog instrumenten als, de Dorps Omgevings Programma's (DOP) en de Wijkontwikkelingsplannen/agenda's aan toegevoegd.

Uit de interviews komt een heel wisselend beeld over de communicatie tussen gemeente en wijk- en dorpsraden naar voren. Globaal wordt de communicatie met het ambtelijk apparaat door de wijk- en dorpsraden goed gewaardeerd, al gaat het ook hier zo nu en dan goed mis. Dan worden de raden niet of te laat betrokken bij besluiten die hun dorp of wijk aangaat. Minder is men te spreken over de communicatie met het college. Diverse respondenten geven hier aan dat men vermoedt dat het college eigenlijk wel af wil van de wijk- en dorpsraden. Dit zou dan van invloed zijn op de relatie tussen college en raden. De relatie met de gemeenteraad is over het algemeen goed; men weet elkaar over het algemeen te vinden als het nodig is.

De instrumenten die worden genoemd om de communicatie te stroomlijnen worden eveneens wat wisselend beoordeeld. Een aantal instrumenten is min of meer vergelijkbaar of liggen in elkaars verlengde. Het gaat hier om wijkagenda, de wijkactiviteitenkalender, het Dorpsomgevingsprogramma en het Dorps- of Wijkontwikkelingsplan. In deze documenten staan activiteiten en maatregelen benoemd die in een dorp of wijk (zouden) moeten worden uitgevoerd. En in de Brief Openstaande Zaken staan vervolgens de activiteiten en maatregelen die nog moeten worden uitgevoerd. Diverse respondenten hebben aangegeven dat dit wel veel is. Meest in het oog springend is het oordeel over de Brief Openstaande Zaken. Binnen het ambtelijke apparaat is dit een weinig populair instrument, terwijl de wijk- en dorpsraden er zeer content mee zijn. De wijk- en dorpsraden zijn verder ook te spreken over de wijkagenda en de wijkbudgetten.

Van ambtelijke zijde worden er de nodige vraagtekens gesteld bij de Dops en Wops. Oneerbiedig worden deze programma's gezien als wensenlijstjes, waarvoor geen budgetten zijn vrijgemaakt. De gemeenteraad moet dus bij apart kredietvoorstel geld vrijmaken en als dat niet gebeurt, worden de plannen ook niet gehonoreerd. Het schept dus verwachtingen die lang niet altijd kunnen worden waargemaakt.

Tot slot zijn de wijk- en dorpsraden van mening dat de rol die zij (moeten) vervullen, beter moet worden ingebed binnen de gemeente. Een van de respondenten verwoordde

het als volgt: *De gemeente moet ons vroegtijdig betrekken, rekening houden met ons vrijwillige karakter, uitvoeren wat is afgesproken, de uitvoering goed bewaken en ons hierover goed informeren*

4.3.2 Wijkgericht werken binnen de gemeente

In de notitie *Versterking wijkaanpak* wordt ook aandacht besteed aan het verankeren van het wijkgericht werken binnen de gemeentelijke organisatie. De burgemeester blijft coördinerend portefeuillehouder, terwijl de uitvoering van het wijkgericht werken een verantwoordelijkheid blijft voor het hele college. Overigens zijn er in het huidige college wel twee ‘wijk’wethouders, één voor de wijk Keent en één voor de Binnenstad. Opvallend is dat de rol van de raad bij het wijkgericht werken niet nader uiteen is gezet in deze en andere notities.

De bestuurlijke verankering wordt heel verschillend beleefd. De portefeuillehouder is van mening dat deze constructie niet helemaal gelukkig is. Een mening die door een deel van de wijk- en dorpsraden wordt gedeeld. Zij missen een direct bestuurlijk aanspreekpunt en opperen dat een wijkwethouder hier soelaas zou kunnen bieden. De wethouders vinden de huidige constructie goed werken en zien geen been in wijkwethouders.

Ambtelijk worden de coördinatoren wijk- en dorpsraden deels omgedoopt in sectorconsulenten. Zij zijn de ambassadeurs van de wijk- en dorpsraden en vervullen de missie om *‘de gewenste houding van de gemeentelijke organisatie naar wijk- en dorpsraden te borgen en te faciliteren’*. Gezien hun ervaring met burgerparticipatie kunnen zij ambtenaren coachen en adviseren en zijn ze in staat om processen te begeleiden.

De uitvoering van het wijkgericht werken ligt in handen van de sectoren en van de afzonderlijke vakambtenaren. Zij moeten er in principe zelf voor zorgen dat de betrokkenheid van wijk- en dorpsraden maar ook van andere burgers en groeperingen goed verloopt.

Op zich is de naamsverandering die in 2005 is doorgevoerd, veelzeggend: van coördinator wijk- en dorpsraden (extern gericht) naar sectorconsulent (intern gericht). Deze verschuiving is in ieder geval merkbaar in het werk van de consulenten; stimuleren, coördineren en adviseren van ambtelijke activiteiten richting de dorpen en wijken. Een lastige klus, want het wijkgericht werken is bij veel ambtenaren geen prioritair onderwerp. Hierdoor krijgen ze ook niet zoveel voor elkaar, wat ook de wijk- en dorpsraden opvalt. Zij zien de consulenten vaak binnen komen met een gezicht van ‘hoe ga ik dit nu weer uitleggen’.

In de interviews geven de sectorconsulenten aan dat ze vaak niet toekomen aan hun eigenlijke taken stimuleren, adviseren en processen begeleiden. Ze worden er te weinig voor gevraagd door de vakambtenaren. Tegelijkertijd gaat er ook veel tijd ‘verloren’ aan het bewaken van afspraken en plannings. De Brief Openstaande Zaken is hier een voorbeeld van.

Tegelijkertijd blijkt dat de gewenste houding van de ambtelijke organisatie nog niet is bereikt. Ambtelijk is er niet altijd even veel vertrouwen in het kunnen van de wijk- en

dorpsraden. De perceptie is dat de raden vooral opkomen voor eigen dorps- en wijkbelangen en weinig over de eigen heg heen kijken. Daarnaast vraagt men zich af of wijk- en dorpsraden wel voldoende geëquipeerd zijn om de participatie voor hun eigen dorp of wijk aan te kunnen. Ook het tempo is een probleem, waardoor er ambtelijk de neiging bestaat om zelf maar vast beslissingen te nemen. Hierdoor wordt de participatieruimte voor de raden kleiner en dat leidt weer tot onvrede bij de raden, omdat hun adviesfunctie niet uit de verf komt.

Een ander lastig punt is dat de raden heel verschillend functioneren. Er zijn heel actieve raden maar ook inactieve. Het gebeurt dat sommige raden niet eens reageren op een uitnodiging voor een wijkschouw. Inactieve raden worden ook makkelijker gepasseerd. Bewoners reageren dan buiten de wijk- en dorpsraden om op gemeentelijke plannen.

Ook de sectorale indeling wordt door de ambtelijke respondenten gezien als een groot probleem bij het wijkgericht werken. Hierdoor wordt juist heel verschillend omgegaan met de wijk- en dorpsraden, wat een eenduidig beeld bij de raden over de gemeentelijke wijkgerichte inspanningen niet bevordert.

5 Versterken van de wijk- en dorpsraden

5.1 Conclusies en aanbevelingen

De bevindingen die in het vorige hoofdstuk staan rechtvaardigen de conclusie dat er veel onvrede bestaat over het wijkgericht werken. Deze onvrede wordt door alle geïnterviewden gedeeld, al verschilt de aard van de kritiek. Een belangrijk deel van de onvrede en kritiek is te herleiden naar twee weeffouten die in het huidige wijkgericht werken zitten. Zo is burgerparticipatie in de notities uit 2004/2005 vertaald in wijkgericht werken, waarbij wijkgericht werken zijn beslag kreeg in de wijk- en dorpsraden. Hiermee is burgerparticipatie synoniem geworden voor wijk- en dorpsraden; zij zijn de vleesgeworden burgerparticipatie. De gemeente – i.c. het college en de gemeenteraad – zijn hiermee uit beeld verdwenen als het gaat om burgerparticipatie, dit terwijl burgerparticipatie juist hét onderwerp van raad en college is en behoort te zijn. Zij betrekken burgers bij het beleid en bestuur van de gemeente.

Een tweede weeffout kan worden gevonden in de grote nadruk die is gelegd op de organisatie van het wijkgericht werken en de processen die daarbinnen de burgerbetrokkenheid moeten stimuleren, faciliteren en waarborgen. De inhoud, die kan worden gevonden door (integrale) leefbaarheid beter te operationaliseren - is onderbelicht gebleven. Hierdoor gaat het wijkgericht werken vooral – of in ieder geval teveel – over de wie- vraag – met in het kielzog de eindeloze waarom-vraag – terwijl de wat- en hoe-vraag onvoldoende aandacht kan krijgen.

Gebleken is dat wijkgericht werken stevig is ingebed in de gemeente en in de lokale gemeenschap(en). Stoppen met het wijkgericht werken is geen optie, doorontwikkeling van de wijkaanpak des te meer. Daarbij moet ook worden bedacht dat het wijkgericht werken voor de Wmo (prestatieveld 1 – leefbaarheid en sociale cohesie) een belangrijke voorwaarde is. Hetzelfde geldt voor de organisatie en uitvoering van het Integrale Veiligheidsbeleid (veiligheidsgebied Veilige woon- en leefomgeving).

In hoofdstuk 3 is het conceptuele kader geschetst van de ontwikkeling van de wijkaanpak zoals die zich in vele gemeenten in Nederland voltrekt of heeft voltrokken. De ontwikkeling van het wijkgericht werken in de gemeente Weert is tegen dit conceptuele kader afgezet. De conclusie is dat het wijkgericht werken in de gemeente Weert zich vooral bevindt in stadium 3 – wijkgericht beleid met (nog) duidelijke elementen van stadium 2 (fysiek en sociaal buurtbeheer) en stadium 4 (wijk- en dorpsontwikkeling). Dit conceptuele kader is hier gebruikt voor de nadere interpretatie van de bevindingen en vooral ook voor het doen van aanbevelingen voor de verdere doorontwikkeling van de wijkaanpak.

De bevindingen die zijn opgetekend in hoofdstuk 4, kunnen worden gelezen als conclusies die de verschillende respondenten trekken uit hun ervaringen met het wijkgericht werken. Het biedt hierdoor een rijk en genuanceerd pallet aan opvattingen.

Onderstaand worden de conclusies die getrokken zijn uit de bevindingen, beschreven. Deze conclusies worden hierbij meteen verbonden aan een of meerdere aanbevelingen.

5.1.1 Visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken

1. *Herijk de visie op burgerparticipatie*

Geconstateerd is dat er twee weeffouten zitten in het huidige beleid met betrekking tot burgerparticipatie en wijkgericht werken. Weeffouten die een belangrijke doorwerking hebben in de onvrede en kritiek die momenteel door alle betrokkenen worden geuit. Om het wijkgericht werken te laten doorontwikkelen, is het van belang om de visie op burgerparticipatie te herijken, waarbij de (onderbelichte) rollen van de gemeenteraad en het college worden uitgewerkt. Burgerparticipatie gaat over het versterken van de lokale democratie door burgers actief te laten deelnemen aan politieke en bestuurlijke besluitvormingsprocessen; het is hiermee een wezenstaak van de raad en het college. Nu is burgerparticipatie te veel vereenzelvigd met de wijk- en dorpsraden. Voor de raden is het een te zware taak, terwijl de politiek en bestuur de raden steeds weer tussen henzelf en bewoners(groepen) geplaatst weten.

De koppeling van burgerparticipatie en wijkgericht werken heeft er ook voor gezorgd dat de discussies vooral over de participatie gaan, zeg maar over het proces. De inhoud is binnen het wijkgericht werken – het bevorderen van de (integrale) leefbaarheid - onderbelicht. Hierdoor is niet duidelijk welke inhoudelijke onderwerpen binnen het wijkgericht werken vallen en welke niet en dat werkt weer door in de discussie over wie waar over gaat.

2. *Benoem een beperkt aantal onderwerpen voor het wijkgericht werken*

In een nieuwe visie op burgerparticipatie zal het wijkgericht werken, zoals zich dat in de gemeente Weert heeft ontwikkeld, ongetwijfeld een belangrijke plaats innemen. Het verdient hierbij aanbeveling om helder af te bakenen welke onderwerpen wel en niet onder het wijkgericht werken vallen. Deze onderwerpen kunnen worden gevonden door het begrip integrale leefbaarheid dat in de notitie *Versterken wijkaanpak* wordt genoemd, nader te specificeren. Ook kan worden gekeken hoe andere gemeenten leefbaarheid in wijken hebben afgebakend. Het pallet aan onderwerpen moet voldoende breed zijn, zodat bewoners van wijken en dorpen mee kunnen denken en praten over de integrale leefbaarheid in hun wijk of dorp.

Bij de aanpak van deze onderwerpen is het van belang duidelijke afspraken te maken over wie (in principe!) het initiatief heeft. Zo kunnen er onderwerpen zijn die nadrukkelijk worden toebedeeld aan de wijk- en dorpsraden, zonodig met ondersteuning van PUNT-Welzijn, (bijvoorbeeld onderwerpen die vallen onder sociale cohesie) en onderwerpen die gemeente en raden samen (interactief) moeten aanpakken (bijvoorbeeld onderwerpen die betrekking hebben over de vertaling van gemeentelijk- en Rijksbeleid maar ook onderwerpen die een duidelijk bovenwijks karakter hebben).

3. *Stuur op leefbaarheidsdoelstellingen*

Wijkgericht werken is een niet alleen bijzondere vorm van burgerparticipatie, het is ook een onderdeel van het sociale besturingsbestel van een gemeente. In en met een wijkaanpak wordt in veel gemeenten gestuurd op het vergroten van de leefbaarheid in wijken en dorpen en daarmee in de gemeente. Om te kunnen sturen is het van belang om heldere doelen te formuleren voor de wijkaanpak. Het maakt het wijkgericht werken wat transparanter. Van belang is om hier niet (alleen) te volstaan met doelen op het gebied van participatie, zoals is verwoord in de notitie *Versterken wijkaanpak* (denk aan: duidelijke participatievormen en beïnvloedingsruimte voor de wijk- en dorpsraden, etc.) maar juist ook concrete leefbaarheidsdoelstellingen te benoemen. Hierbij kan gedacht worden aan doelstellingen met betrekking tot sociale veiligheid, werkloosheid, blackspots, etc. De politicscan maar ook tal van andere bronnen kunnen hiervoor worden gebruikt. Mogelijke voorbeelden van SMART-geformuleerde leefbaarheidsdoelstellingen kunnen zijn: Terugdringen van meldingen van overlast door jongeren in dorp/wijk X met Y% in de periode 2008 – 2010; toename van het aantal mensen dat vrijwilligerswerk verricht met Y% in 2010 t.o.v. van het peiljaar 2006; toename van het aantal woningen in dorp/wijk X met een aantal Z in de periode 2008 – 2013; ect.

4. *Differentieer naar wijk- en dorpsraden*

Het is al geconstateerd, geen wijk of dorp is gelijk. Het wijkgericht werken vraagt daarom om een gedifferentieerde aanpak, waarbij maatwerk wordt geleverd voor iedere wijk of ieder dorp. Tegelijkertijd zoekt de gemeente naar een aanpak die geldt voor alle wijken en dorpen, zodat de gemeente geen 16 verschillende werkwijzen en aanpakken hoeft te ontwikkelen; dit is ambtelijk en bestuurlijk niet werkbaar en komt de integrale afweging door de gemeenteraad niet ten goede. Er zal daarom kunnen worden gezocht naar een zekere mate van differentiatie tussen wijken en dorpen. Waarschijnlijk is het bestaande onderscheid tussen beheer- en ontwikkelwijken nog wat te grofmazig, omdat het hier vooral gaat om de opgaven die spelen in de wijken en dorpen. Van belang is ook om rekening te houden met sociale infrastructuur van de wijken en dorpen. Wijken en dorpen met een sterkere sociale structuur vragen om een meer samenwerkende en faciliterende bestuursstijl dan wijken en dorpen met een zwakkere sociale structuur die vaak meer gebaat zijn met een actievere en sturende rol van de lokale overheid.

5.1.2 **Draagvlak voor de wijkaanpak**

5. *Zorg voor een gedragen visie op burgerparticipatie*

Een (nieuwe) visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken heeft alleen zin als deze visie ook breed wordt gedragen. Draagvlak ontstaat zelden als een in eenzaamheid ontwikkeld idee ter bespreking en goedkeuring wordt voorgelegd aan burgers en partners uit de lokale gemeenschap. Het verdient daarom aanbeveling om in ieder geval de wijk- en dorpsraden en belangrijke strategische partners in een vroegtijdig stadium en zo mogelijk meermalen te betrekken bij de ontwikkeling van deze visie. Belangrijk hierbij is bovendien om ook de gemeenteraad vroegtijdig in dit proces te betrekken.

6. *Zorg er voor dat wijk- en dorpsbewoners vroegtijdig worden betrokken*

Een van de uitgangspunten van het wijkgericht werken is het vroegtijdig betrekken van de wijk- en dorpsraden. Dit is een basisprincipe van moderne vormen van burgerparticipatie (consulteren, participeren, samenwerken, etc.), en past hiermee goed in een beleid dat is gericht op het versterken van de lokale democratie door middel van burgerbetrokkenheid. Hiertoe zijn drie participatievormen benoemd, te weten informeren, gevraagd advies en ongevroegd advies, participatievormen die zijn toebedeeld aan de wijk- en dorpsraden. In de praktijk blijkt dit nog niet altijd even goed te werken; de gemeente vergeet regelmatig om de wijk- en dorpsraden tijdig in te lichten of te betrekken. Tegelijkertijd blijkt dat burgerbetrokkenheid niet altijd via de wijk- en dorpsraden loopt en zelfs kan lopen. De gemeente belegt regelmatig zelf informatie- en inspraakbijeenkomsten. Dit levert onduidelijkheden op over de vraag wie verantwoordelijk is voor de burgerbetrokkenheid. Nadere afspraken tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden is hier gewenst. Uitgangspunt hierbij moet wel zijn: burgerbetrokkenheid is een wezenstaak van de gemeente en burgerparticipatie moet open staan voor alle wijk- en dorpsbewoners!

7. *Breid het wijkwethouderschap verder uit*

De wijkaanpak is gebaat bij een gedragen visie maar dit is niet voldoende. Ook bij de nadere uitwerking en de uitvoering van activiteiten en maatregelen voor of binnen die wijkaanpak, is draagvlak onontbeerlijk. Dit vraagt niet alleen om ambtelijke inzet om de gemeentelijke processen meer en beter af te stemmen op de vraag uit de diverse wijken en dorpen maar ook om bestuurlijke inzet. Inspanningen van de coördinerend portefeuillehouder zijn hier niet voldoende gebleken. Het verdient daarom aanbeveling om te overwegen om het wijkwethouderschap, dat nu al geldt voor de wijken Keent en Binnenstad, verder in te voeren dan wel de andere wethouders een of meerdere wijken of dorpen toe te delen. Overigens kan in dit verband nog worden opgemerkt dat omdat het versterken van de relaties tussen burgers en bestuur dé essentie is van burgerparticipatie, juist deze maatregel bij uitstek geschikt is.

8. *Zorg voor structurele contacten tussen de gemeenteraad en de wijk- en dorpsraden*

De relaties tussen de gemeenteraadsleden en de wijk- en dorpsraden is over het algemeen goed. Toch bestaat er geen structureel contact tussen de gemeenteraad en de wijk- en dorpsraden, terwijl de volksvertegenwoordigende rol van de raad en de signalerende en bemiddelende rol van de wijk- en dorpsraden ('ogen en oren' en doorgeefluik) elkaar uitstekend zouden kunnen aanvullen en versterken. Bovendien is gebleken dat sommige wijk- en dorpsraden wel en andere geen contacten onderhouden met raadsleden. Het verdient daarom aanbeveling om het contact tussen de gemeenteraad en de wijk- en dorpsraden te verstevigen, bijvoorbeeld door eens per (half)jaar een gezamenlijke bijeenkomst te organiseren. Naast een (kort) inhoudelijk programma verdient het aanbeveling om de bijeenkomst een wat informeel karakter te geven.

5.1.3 Positionering van de wijk- en dorpsraden

9. *Stel per wijk en dorp een agenda voor de toekomst op*

Eén van de basisvoorwaarden voor het positioneren van de wijk- en dorpsraden is dat duidelijk is welke onderwerpen wijkgericht opgepakt kunnen worden. Overweeg om voor wijken en dorpen een agenda voor de toekomst op te laten stellen. Dit kan in de vorm van een integraal wijk- of dorpsontwikkelingsplan, voor wijken en dorpen met duidelijke lange termijn ontwikkelingsopgave. Het ontwikkelingsplan beschrijft hoe de leefbaarheid in de wijk of het dorp op de langere termijn kan worden verbeterd of geborgd. Hiermee wordt burgerparticipatie concreet in de leefbaarheidsdoelen. Bij het tot stand komen van deze ontwikkelingsplannen kan worden gedifferentieerd. Sommige wijk- en dorpsraden zijn uitstekend in staat om samen met de bewoners zelf plannen te maken; geef hen binnen duidelijke (gemeentelijke) kaders de ruimte en check aan de hand van de gestelde kaders. Andere wijk- en dorpsraden hebben er meer moeite mee; geef hen ondersteuning door vanuit de gemeente de werkwijzen hierop aan te passen. Jaarlijks wordt hieruit een selectie gemaakt van uit te voeren projecten.

Niet alle wijken/dorpen zullen toe zijn aan het opstellen van een meerjarig plan. Daarnaast zijn er ook wijken en dorpen zonder een duidelijke ontwikkelingsopgave. Voor deze wijken en dorpen is een wijk- en dorpsontwikkelingsplan niet wenselijk. Hier kan (vooralnog) worden volstaan met het jaarlijks opstellen van een wijk- of dorpsactieplan of een wijkagenda.

De periodieke terugkoppeling naar de wijken en dorpen vindt vervolgens plaats op basis van de doelen en projecten uit de wijk-/dorpsontwikkelingsplannen (dan wel de jaarschijf) of de doelen en projecten uit het wijk-/dorpsactieplan.

10. *Spreek af welke rol de wijk- en dorpsraden in de lokale democratie vervullen*

De positionering van de wijk- en dorpsraden vraagt om duidelijke afspraken over hun rol in de lokale democratie. Zijn zij intermediair tussen bewoners en gemeente of zelfs vertegenwoordigers van bewoners of hebben ze een wat bescheidener rol? Een heldere keuze is hier nadrukkelijk gewenst. Het meest voor de hand ligt dat zij zich opstellen als ‘ogen en oren’ (signalerende rol) en ‘doorgeefluik’ (verwijzende rol) van de dorpen en wijken en de intermediaire en vertegenwoordigende rollen aan de gemeente laten. De discussies over de legitimiteit en representativiteit van wijk- en dorpsraden kunnen hiermee ook weer in de kast.

Overigens betekent dit wel voor een paar dorpsraden dat zij een stapje terug moeten doen.

11. *Zorg voor open, democratische structuren in de dorpen en wijken*

Alle wijk- en dorpsbewoners moeten als zij dat wensen kunnen participeren in de besluitvorming over zaken die hen aangaan. De gemeente moet daar goede voorwaarden voor bieden. Waar de organisatie van de burgerbetrokkenheid is overgelaten aan wijk- en dorpsraden vraagt dit om open, democratische structuren in de wijken en dorpen. In de

subsidievoorwaarden die de gemeente stelt aan de wijk- en dorpsraden, is hiervoor een aantal waarborgen benoemd. Gebleken is dat er grote verschillen bestaan tussen de wijk- en dorpsraden. Deze verschillen hebben betrekking op de interne structuur, de relaties met de wijk of het dorp en de contacten met de gemeente. Het verdient aanbeveling om tot aanpassingen te komen op deze drie punten.

Geconstateerd is dat wijk- en dorpsraden niet altijd een even open, democratische structuur hebben gekozen. Medewijk- en dorpsgenoten kunnen niet of minder goed invloed uitoefenen op de activiteiten die ook namens hen in het dorp of de wijk worden uitgevoerd. Hierbij wordt in ieder geval in drie wijken en dorpen in strijd gehandeld met de door de gemeente gestelde randvoorwaarden. Het verdient aanbeveling dat de wijk- en dorpsraden het democratisch gehalte van eigen structuren en werkwijzen evalueren.

De gemeente kan als hoeder van goede voorwaarden voor burgerbetrokkenheid de subsidievoorwaarden strikter hanteren en/of de organisatie van burgerbetrokkenheid zo nodig zelf meer in de hand nemen.

12. Ondersteun wijken en dorpen met een minder krachtige sociale infrastructuur

Van wijken en dorpen wordt verondersteld dat ze een goede relatie onderhouden met hun wijk- of dorpsgemeenschap. In de dorpen lijkt dit – gezien de hoge verenigingsdichtheid – beter te lukken dan de wijken. Het is aan te bevelen om vanuit de gemeente te differentiëren in de aanpak. Vooral de wijken met een wat minder uitgewerkte sociale infrastructuur verdienen niet alleen aandacht van PUNT-Welzijn maar ook meer maatwerk van de gemeente. De sectorconsulenten kunnen hier als participatieadviseurs optreden om dit maatwerk ook daadwerkelijk te kunnen realiseren.

13. Spreek met elkaar af wat je kunt en mag verwachten

De relaties tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden en de gemeente is over het algemeen redelijk maar niet met alle raden. Daar waar de spanningen oplopen, zijn verwijten over en weer luid en duidelijk te horen: de gemeente luistert niet en loopt over ons heen versus ze overvragen en zijn dan boos als het niet kan en dat in alle varianten. Belangrijk hier is dat beide partijen over en weer hun (wederzijdse) verwachtingen beter managen. Cruciaal is dat het speelveld voor het wijkgericht werken wordt afgebakend. Hiertoe moet duidelijkheid worden geschapen in welke onderwerpen betrekking hebben op de integrale leefbaarheid in de dorpen en wijken en welke niet. Daarnaast hebben de voorzitters van twee dorpsraden een aantal uitgangspunten benoemd die de verwachtingen over en weer wat meer in proporties kunnen brengen. Voor de wijk- en dorpsraden:

- Ga uit van: De gemeente, dat zijn wij met ons allen
- Wees realistisch in wat je vraagt van de gemeente (je bent een van de zestien)
- Werk vanuit een (lange termijn)visie op de leefbaarheid van de wijk of het dorp

En voor de gemeente:

- Betrek de wijk- en dorpsraden vroegtijdig
- Houd er rekening mee dat de raden bestaan uit vrijwilligers
- Voer uit wat afgesproken is

- Bewaak de uitvoering goed en communiceer hierover met de raden

Deze aanbevelingen voor goede samenwerking kunnen de basis vormen voor de wijkaanpak en als reminder op een kaartje worden gedrukt (tweezijdig) en worden uitgedeeld aan iedereen die actief is binnen het wijkgericht werken, dus ambtenaren, partners, collegeleden, raadsleden, leden van wijk- en dorpsraden en bestuursleden van verenigingen.

5.1.4 Wijkgericht werken binnen de gemeente

14. Leg de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de wijkaanpak bij het MT

De ontwikkeling van de wijkaanpak is binnen het wijkgericht werken gelegd bij de sectorconsulenten. Zij zijn verantwoordelijk om ‘de gewenste houding van de gemeentelijke organisatie naar wijk- en dorpsraden te borgen en te faciliteren’. Dit is een taakstelling die de sectorconsulenten niet kunnen waarmaken, om de doodeenvoudige reden dat ze hier binnen de organisatie de positie niet voor hebben. Het borgen en faciliteren van de gewenste houding in de gemeentelijke organisatie is een taak van het management. Het verdient aanbeveling om de secretaris en het MT (ambtelijk) verantwoordelijk te maken voor de (verdere) ontwikkeling van de wijkaanpak, waarbij de vier kernwaarden – proactief, betrouwbaar, vraaggericht en omgevingsbewust – als leidraad kunnen dienen.

15. Leg de verantwoordelijkheid voor burgerbetrokkenheid bij de projectleiders/ beleidsmedewerkers

De uitvoering van het wijkgericht werken is in de ambtelijke organisatie toebedeeld aan de projectleiders en beleidsmedewerkers in de sectoren. Zij zijn er verantwoordelijk voor dat de burgerbetrokkenheid vormgegeven wordt. Daarnaast zijn er twee sectorconsulenten die contacten onderhouden met de wijk- en dorpsraden en vanuit deze contacten ook worden aangesproken op de prestaties van de projectleiders en beleidsmedewerkers. Deze situatie heeft er toe bij gedragen dat sectorconsulenten bewakers zijn geworden van plannings en afspraken van ambtelijke projectleiders met de wijk- en dorpsraden. Het verdient aanbeveling om terug te keren naar de basis en de verantwoordelijke projectleiders/beleidsmedewerkers zelf te laten uitleggen waarom plannings en afspraken niet zijn nagekomen.

16. Versterk de kennis en vaardigheden van projectleiders en beleidsmedewerkers

Het betrekken van wijk- en dorpsraden maar ook van burgers in andere verbanden vraagt om kennis en vaardigheden met betrekking tot interactieve beleidsvorming en procesmanagement. Niet alle projectleiders en beleidsmedewerkers zullen op dit moment in voldoende mate beschikken over deze kennis en vaardigheden. Deels kan dit worden ondervangen door de sectorconsulenten nadrukkelijker in te zetten voor het organiseren van de burgerparticipatie en procesbegeleiding. Daarnaast verdient het aanbeveling om projectleiders en beleidsmedewerkers te scholen in interactieve beleidsvorming en procesmanagement.

17. Herijk de rol van de sectorconsulenten

De rol van de sectorconsulenten is de afgelopen jaren steeds verder opgeschoven naar een intermediaire rol tussen de gemeente en de wijk- en dorpsraden. Een rol die bovendien steeds meer het karakter heeft gekregen van het bewaken van gemaakte afspraken tussen de gemeente en de raden. Een rol die zij gezien hun positie niet waar (hebben) kunnen maken. Het verdient daarom aanbeveling om de rol van de sectorconsulenten te herijken. Gedacht kan worden om hun oorspronkelijke rol van participatiemedewerker en procesbegeleider nieuw leven in te blazen. Daarnaast kan deze rol verder worden uitgebouwd richting wijkprocesmanagement als er gekozen wordt voor het instellen van wijkwethouders. Overigens in deze laatste rol zullen taken op het gebied van de planning van wijkgerichte projecten wel weer tot het takenpakket kunnen behoren, zij het op een geaggregeerd niveau (zorgen dat er wijkgerichte planningen komen in plaats van het bewaken van de tijdige uitvoering van wijkgerichte projecten).

18. Integreer de planningsinstrumenten

Er zijn verschillende planningsinstrumenten in omloop met elk weer net een andere invalshoek. Zo is er de wijkagenda, de wijkactiviteitenkalender, de dorpsomgevingsprogramma's, het dorps- en wijkontwikkelingsprogramma en de Brief Openstaande Zaken. Het is verstandig om deze instrumenten te stroomlijnen tot één of twee integrale planningsinstrumenten, de wijk- en dorpsontwikkelingsplannen voor wijken en dorpen met een duidelijke lange termijn ontwikkelingsopgave en wijk- en dorpsactieplannen voor beheerwijken en -dorpen. Zorg er voor dat de plannen worden gedragen door deze samen met bewoners op te stellen, zodat er een stevige externe borging van de plannen ontstaat. De terugkoppeling over de voortgang wordt daarna ook vooral gebaseerd op deze plannen.

De integratie van de planningsinstrumenten en de externe borging biedt mogelijkheden om de uitvoering van projecten beter te plannen. Dit betekent dat er ook afspraken moeten worden gemaakt over termijnen waarbinnen de projecten worden uitgevoerd. Dit vraagt om een (meer) planmatige werkwijze binnen de ambtelijke organisatie.

19. Stel een realistische en gedragen verbeteragenda op

Het versterken van het wijkgericht werken en vooral de rol van de wijk- en dorpsraden vraagt om aanpassingen en verbeteringen op meerdere fronten. Dit kan niet allemaal in een keer worden opgepakt. Het is daarom van belang om een realistische en gedragen planning op te stellen voor de implementatie van de aanbevelingen. Het verdient aanbeveling om eerst aan de slag te gaan met de aanbevelingen die betrekking hebben op de visie op burgerparticipatie en wijkgericht werken. Het gaat hier om de aanbevelingen 1, 2, 5, 10, 11 en 13. Zorg er vervolgens voor dat bij de uitwerking en uitvoering van de aanbevelingen een goede mix wordt gevonden van externe en interne doorwerking. Aanbevelingen 3, 6, 9 en 18 kunnen met elkaar worden verbonden. Ook de aanbevelingen die betrekking hebben op de interne organisatie van het wijkgericht werken kunnen met elkaar worden verbonden. Het gaat hier om aanbevelingen 7, 15, 16 en 17. De aanbevelingen 4, 8, 11 en 12 kunnen op kortere termijn worden opgepakt.

Bijlage 1 Lijst van geïnterviewde sleutelfiguren

Raadsleden

A.J. Egging
H.A. Litjens
M.J.L.M. Nouwen-Jacobs
M.M.C.F. Stokbroeks
J.A.F. Tak

Collegeleden

J.M.L. Niederer, burgemeester
H.W.J. Coolen,
L.F.A. Heuvelmans
A.W.P. Kirkels
P.J.H. Sijben
S.H.M. Strous

Ambtelijke organisatie

J.F.C. van Gilse, gemeentesecretaris
M. Gerits
M. Schreuders
M. Weijers
H. Keijzers
M. Meertens
P. Verhappen
K. de Vries
E. Coumans
M. Arts
T. Weekers
P. de Jong
T. Huijbers

Wijk- en dorpsraden

H. Beuving
J. Egging
P. Gielen
M. v.d. Loo
A. Grijmans
V. Goumans
H. Schoeijen
J. Masschelein
C. Tuyn
G. Kemper
L. Daems

R. Conemans
J. Mans
L. Renne
D. Driessen
D. van der Kruis
J. aan den Toorn

Partners

P. Richter (politie)
P. Horsmans en M. Crolla (PUNT-Welzijn)
K. Nijenens en M. Opdencamp (Wonen Weert)

Bijlage 2 Documenten en literatuur

- Startnotitie Wijk- en Dorpsraden (nov. 2000)
- Notitie Voorbereidingsgroep (april 2003)
- Versterking Wijkaanpak; wijkgericht werken gemeente Weert; wijk- en dorpsraden (juni 2004)
- Versterking Wijkaanpak; wijkgericht werken gemeente Weert; gemeentelijke organisatie (juni 2004)
- Evaluatie Wijkgericht werken 2004 – 2005 (2005)
- Weert in de peiling (2007)
- Vertrouwen in de buurt (WRR 2005)
- Ingevulde enquêtes van 10 wijk- en dorpsraden

- Achtergrondinformatie onderzoek wijk- en dorpsraden SGBO (juli 2008)
- Documenten behorende bij de inventarisatie opbouw communicatiestructuur met wijk- en dorpsraden (jan. 2007)
- Documenten m.b.t. de wijkontwikkelingsagenda Leuken
- Nota Dorpsomgevingsprogramma en Wijkontwikkelingsagenda (2007)
- Diverse nota's en overige documenten
- Website van de gemeente Weert

- Informatiekrant Fatima (april 2008)
- Bulletin wijkraad Rond de Kazerne (jan. 2008)
- Wijkblad De Biest (juni 2008)
- Nieuwsbrief Moesel (juni 2008)
- Wijkkrant Keent (dec. 2007)
- Nieuwskrant Molenackker (aug. 2006)
- Wijkkrant Groenwoud (mei 2007)
- Wijkkrant Leuken (juni 2008)
- Wijkkrant Graswinkel (2008)